

پیش‌بینی دزدگی زناشویی بر اساس ابرازگری هیجانی و اسنادهای زناشویی در افراد متأهل مراجعه‌کننده به مراکز بهزیستی شهر اردبیل

احمدرضا کیانی^۱، سارا اسدی شیشه‌گران^۲، فریبا اسماعیلی قاضی ولویی^۳، مجید زوار^۴

تاریخ دریافت: ۹۵/۱/۱۵ - تاریخ پذیرش: ۹۵/۸/۱۵

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی دزدگی زناشویی بر اساس ابرازگری هیجانی و اسنادهای زناشویی در افراد متأهل مراجعه‌کننده به مراکز بهزیستی شهر اردبیل انجام گرفت. **روش:** روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش را افراد متأهل مراجعه‌کننده به بهزیستی شهر اردبیل در سال ۱۳۹۴ تشکیل می‌دادند که از بین آن‌ها ۱۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس، به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. به منظور جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه دزدگی زناشویی پاینز، پرسشنامه‌ی ابرازگری هیجانی و پرسشنامه‌ی اسنادهای زناشویی استفاده شد. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون تجزیه و تحلیل شدند. **یافته‌ها:** یافته‌ها نشان داد که بین ابعاد اسنادهای زناشویی و ابرازگری منفی با دزدگی زناشویی همبستگی مثبت معنی‌دار و بین ابرازگری مثبت و ابراز صمیمت با دزدگی زناشویی همبستگی منفی معنی‌داری وجود دارد ($p < 0/05$). همچنین، نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد که اسنادهای ارتباطی و ابرازگری هیجانی قادر به پیش‌بینی معنی‌دار دزدگی زناشویی هستند ($p < 0/05$). **نتیجه‌گیری:** بنابراین با توجه به اهمیت دزدگی زناشویی در زندگی افراد متأهل و نقش تعیین‌کننده ابرازگری هیجانی و اسنادهای ارتباطی در پیش‌بینی آن، لزوم توجه به آگاه کردن افراد در رابطه با اسنادهای ارتباطی و ابرازگری هیجانی ضرورت می‌یابد.

۱. استادیار دانشگاه محقق اردبیلی. پست الکترونیک: ahmadreza_kiani@yahoo.com.

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده دانشگاه محقق اردبیلی.

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده دانشگاه محقق اردبیلی.

۴. کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی.

کلیدواژه‌ها: دلزدگی زناشویی، ابرازگری هیجانی، اسنادهای زناشویی.

مقدمه

بسیاری از زوج‌ها زندگی زناشویی خود را با روابط صمیمی بالا آغاز می‌کنند، اما با گذر زمان این روابط صمیمی کم‌کم دچار مشکل می‌شوند. الیس عنوان می‌کند زوج‌هایی که به تازگی ازدواج کرده‌اند، کمتر به این فکر می‌کنند که ممکن است زمانی عشق آن‌ها کمرنگ شود و این درست زمانی است که دلزدگی^۱ آغاز شده است (داورنیا، زهراکار و نظری، ۱۳۹۴). در یک ازدواج سرخورده یکی یا هر دو زوج ضمن تجربه احساس گسستگی از همسر و کاهش علائق و ارتباطات متقابل، نگرانی‌های قابل توجهی در خصوص تخریب فزاینده‌ی رابطه و پیشروی به سمت جدایی و طلاق دارند. دلزدگی زناشویی^۲ کاهش تدریجی دلبستگی عاطفی به همسر است که با احساس بیگانگی، بی‌علاقگی و بی‌تفاوتی زوجین به یکدیگر و جایگزینی عواطف منفی به جای عواطف مثبت همراه است (کایزر^۳، ۱۹۹۶) و در پی آن، احساسات منفی، حالت غالب به خود می‌گیرد و به از دست دادن شور و شوق اولیه، وابستگی عاطفی، تعهد و نهایتاً بروز دلزدگی منجر می‌شود (پوکورسکا، فارل، ایوان شیتزکی و پیلای^۴، ۲۰۱۳). پاینز، نیل، هامرو آیسکسن^۵ (۲۰۱۱)، دلزدگی را به عنوان یک حالت خستگی جسمانی، عاطفی و روانی که در شرایط درگیری طولانی مدت همراه با مطالبات عاطفی ایجاد می‌شود، می‌دانند. در این تعریف، خستگی جسمانی با کاهش انرژی، خستگی مزمن، ضعف و تنوع وسیعی از شکایت‌های جسمی و روان‌تنی مشخص می‌شود. در حالیکه خستگی عاطفی شامل احساسات درماندگی، ناامیدی و فریب می‌شود. خستگی روانی به رشد نگرش منفی نسبت به خود، کار و زندگی برمی‌گردد. از آنجا که دلزدگی زناشویی کاهش عشق و علاقه

1. burnout.

2. marital burnout.

3. Kayser, K.

4. Pokorska, J., Farrell, A., Evanschitzky, H., & Pillai, K.

5. Pines, A.M., Neal, M.B., Hammer, L.B., Icekson, T.

و افزایش رفتارهای خصمانه را به دنبال دارد، می‌تواند به نارضایتی زناشویی منجر شده و بنیان خانواده را متزلزل سازد (هوستون^۱، ۲۰۰۹). تحقیقات کارشناسان خانواده نشان می‌دهد که امروزه شیوع دلزدگی زناشویی بیشتر شده است. به طوری که ۵۰ درصد از زوج‌ها در ازدواج خود با دلزدگی مواجه می‌شوند. مطالعات انجام گرفته در زمینه‌ی عوامل مرتبط با دلزدگی، به عوامل چندی اشاره کرده‌اند که در این زمینه می‌توان به تصورات رویایی از عشق، عدم توانایی حل تعارضات زناشویی و اثرات زیان‌بار آن بر سلامت فیزیکی و عاطفی زوجین، زوال خانواده گسترده، تغییر نقش‌های زن و مرد و باورهای ارتباطی اشاره کرد (عبادت‌پور، نوابی‌نژاد، شفیع‌آبادی و فلسفی‌نژاد، ۱۳۹۲).

از زمان پیشرفت علم روان‌شناسی، سازه هیجان بسیار مورد مطالعه قرار گرفته است. بررسی‌ها نشان می‌دهند که هیجان‌ها در هر لحظه توجه، تصمیم‌گیری، حافظه، پاسخ‌های فیزیولوژیک و تعامل‌های اجتماعی را تحت تأثیر قرار می‌دهند، و حتی دامنه وسیعی از فرایندهای بین‌فردی و درون‌فردی تحت تأثیر هیجان‌ها هستند (حسینی و بمانی‌یزدی، ۱۳۹۴). از عوامل بین‌فردی موثر بر دلزدگی زناشویی شیوه‌های ابرازگری هیجان^۲ است. ابرازگری هیجان به عنوان یکی از مولفه‌های اصلی هیجان، به نمایش بیرونی هیجان، بدون توجه به ارزش (مثبت یا منفی) یا شیوه تجلی آن (چهره‌ای، کلامی، بدنی یا رفتاری) اطلاق می‌شود (حسینی و شاهقلیان، ۱۳۹۳). همچنین، ابراز هیجان شامل تغییرات رفتاری همراه هیجان نظیر تغییرات چهره، صدا، ژست‌ها و حرکات بدن است. لبخندزدن، اخم کردن، گریه کردن یا گریز نمونه‌هایی از ابرازگری هیجان می‌باشد (گراس، جان و ریچاردز^۳، ۲۰۰۰). این اصطلاح به دوروش مختلف به کار گرفته شده است؛ اول از آن برای نشان دادن جنبه‌هایی از رفتار که افراد برای انتقال احساسات‌شان به دیگران استفاده می‌کنند. چنین جنبه‌هایی از رفتار بسیار انعطاف‌پذیر، به راحتی

1. Huston, T.

2. emotional expressiveness.

3. Gross, J.J., John, P.O., & Richards, J.M.

تغییرپذیر، آگاهانه و عمدی به نظر می‌رسد. دومین کاربرد آن برای توصیف آن جنبه‌هایی از رفتار که غیرعمدی است و از آن رفتار افراد می‌توانند هیجانات دیگری را استنباط کنند (سیمون و ناد^۱، ۲۰۰۲). کینگ و امونزسه بعد اساسی در ابرازگری هیجانی مطرح کرده‌اند، این سه بعد شامل ابراز هیجان مثبت، ابراز هیجان منفی و ابراز صمیمیت است (حسنی و بمانی یزدی، ۱۳۹۴). سطوحی از ابرازگری هیجانی خانواده به عنوان الگوی اصلی نمایش ابراز کلامی و غیر کلامی از احساسات درون خانواده به عنوان یک کل تعریف شد که روابط زناشویی را تحت تأثیر خود قرار داده است. به طور خاص، کیفیت روابط زناشویی به طور مداوم مربوط به ابرازگری هیجانی در خانواده است (بوهرلر^۲، ۲۰۱۳). به طوری که ابرازگری هیجانی منفی بالا با تعارض زناشویی بالا (هالبرتاستات، وینکیلمن، میدنتال و داله^۳، ۲۰۰۹) و رضایت زناشویی پایین مرتبط است (کولاک و ولینگ^۴، ۲۰۰۷، بوهرلر، ۲۰۱۳). همچنین می‌توان به مطالعه شاه‌سیاه و همکاران (۱۳۹۰) به ارتباط بین عواطف مثبت و منفی بر کیفیت زناشویی اشاره کرد.

از میان عوامل شناختی تأثیرگذار در روابط زناشویی، بردباری و فینچام^۵ (۱۹۹۲)، بیشترین توجه را به اسنادهایی می‌دانند که هر همسر برای رفتارهای دیگری و وقایع مربوط به روابط‌شان ارائه می‌نماید. به طور کلی همسران مایلند علل زیربنایی رفتار خود و همسرشان را بفهمند، تا دقیقاً دریابند که چرا خود یا همسرشان تحت شرایط خاص به شیوه‌های مشخص و معین عمل می‌کنند. این فرایند را اسناددهی ارتباطی می‌گویند (گاتمن^۶، ۱۹۹۸). اسنادها به طور کلی شامل دو نوع اصلی اسنادهای علی^۷ و اسنادهای مسئولیت^۸ هستند. اسنادهای علی بر جایگاه اسناد (درونی - بیرونی)، پایداری و ثبات، و

1. Simon, R. W., & Nath, L. E.

2. Buehler, C.

3. Halberstadt, J., Winkielman, P., Niedenthal, P.M., & Dalle, N.

4. Kolak, A. M., & Volling, B. L.

5. Bradbury, T.N., & Fincham, F. D.

6. Gottman, J. M.

7. causal attributions.

8. responsibility attributions.

کلی یا جهان شمول بودن تاکید دارد، در حالی که اسنادهای مسئولیت بر عمدی و آگاهانه بودن رفتار، خودخواهی همسر خاطی، و سرزنش تاکید می‌کند (توتارل-کیسلاک و کاوسوقلو^۱، ۲۰۰۶). زوجینی که اسنادهای زناشویی^۲ منفی دارند، نشان داده‌اند توانایی کمتری در حفظ کیفیت و رضایت کلی زناشویی در مواجهه با جنبه‌های منفی روابط دارند (مکنولتی و کارنی^۳، ۲۰۰۱). نتایج مطالعه باکوم^۴ (۱۹۸۷) نشان داد زوج‌های ناسازگار در مقایسه با زوج‌های سازگار تمایل بیشتری به اسناد دادن رفتارهای منفی به خصوصیات شخصیتی و غیرقابل تغییر، و تمایل کمتری به اسناد دادن مشکلات به رفتارهای گذرا و موقعیتی دارند. هولمز و جاکوبسون^۵ (۲۰۰۹)، این اسناد جانبدارانه را در میان زوج‌های ناشادمان «نگهدارنده مشکل»^۶ می‌نامند. این تعابیر جای اندکی برای خوش بینی و انتظار رفتارهای خوب در آینده باقی می‌گذارد. بنابراین اسناد نه تنها روی احساس افراد در مورد رابطه‌شان تأثیر می‌گذارد، بلکه رفتارشان را هم تحت تأثیر قرار می‌دهد (بردباری، فینچام و بیچ^۷، ۲۰۰۰). در کشور ما مطابق با آمارهای ارائه شده، میزان طلاق سالانه در حال افزایش است چنانچه براساس آمار رسمی سازمان ثبت احوال کشور در ۹ ماهه اول سال ۱۳۸۹، نرخ طلاق نسبت به مدت مشابه در سال قبل ۷/۵ درصد افزایش داشته است. لذا با در نظر گرفتن خسارت‌های ناشی از طلاق، لزوم بررسی عوامل موثر در بروز دلزدگی بین زوج‌ها، جهت بالا بردن سطح آگاهی خانواده‌ها و تسهیل روند مشاوره به متقاضیان طلاق، به منظور پیشگیری از آن، بیش از پیش احساس می‌شود. لذا با توجه به آسیب‌های دلزدگی زناشویی و عوامل دخیل در آن، این پژوهش با هدف پیش بینی دلزدگی زناشویی براساس ابرازگری هیجانی و اسنادهای زناشویی در افراد متاهل مراجعه کننده به مراکز بهزیستی شهر اردبیل انجام گرفت.

1. Tutarel-kislak, S., & Cavusoglu, A.
2. marital attributions.
3. McNulty, J.K., & Karney, B. R.
4. Baucom, D.H.
5. Holmes, B. M., & Johnson, K.R.
6. distress maintaining.
7. Bradbury, T.N., Fincham, F.D., & Beach, S.R.H.

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه‌ی آماری پژوهش حاضر را کلیه‌ی افراد متأهل مراجعه کننده به مراکز بهزیستی شهردارییل در نیمه دوم سال ۱۳۹۴ تشکیل می‌دادند. نمونه پژوهش شامل ۱۵۰ نفر از این افراد بود که به صورت در دسترس انتخاب شدند. برای این منظور پس از اخذ مجوز از اداره کل بهزیستی استان اردبیل به مراکز بهزیستی شهردارییل مراجعه شد و ضمن تبیین اهداف پژوهش از افراد حاضر در مراکز بهزیستی درخواست شد که پرسشنامه‌های تحقیق را با دقت تکمیل نمایند و سوالی را تا حد امکان بی جواب نگذارند. سپس با رعایت رازداری و رضایت، آزمودنی‌ها پرسشنامه‌های دزدگی زناشویی، ابرازگری هیجانی و اسنادهای ارتباطی را تکمیل نمودند. سرانجام داده‌های جمع‌آوری شده با ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون مورد تحلیل قرار گرفتند

برای جمع‌آوری اطلاعات از ابزارهای ذیل استفاده شد:

پرسشنامه دزدگی زناشویی: این پرسشنامه توسط پاینز (۱۹۹۶) ساخته شده و شامل ۲۱ سوال است که نشان‌دهنده‌ی نشانگان دزدگی است. این پرسشنامه دارای سه مولفه خستگی عاطفی، خستگی روانی و خستگی جسمی است. در این مقیاس نمرات بالاتر نشان‌دهنده دزدگی بیشتر است و حدبالای نمره ۱۴۷ و حد پایین نمره، ۲۱ می‌باشد. برای تفسیر نمره‌ها باید آن‌ها را تبدیل به درجه کرد که این عمل از طریق تقسیم نمودن نمره‌های حاصل شده از پرسشنامه بر تعداد سؤالات (۲۱) به دست می‌آید. در تفسیر نمره‌ها، درجه بیشتر از ۵ نشانگر لزوم کمک فوری، درجه ۵ نشان‌دهنده وجود بحران، درجه ۴ نمایانگر حالت دزدگی، درجه ۳ نشان‌دهنده خطر دزدگی و درجه ۲ و کمتر از آن نیز نشان‌دهنده وجود رابطه خوب است. ضریب پایایی بازآزمایی این پرسشنامه برای یک دوره یک ماهه ۰/۸۹، برای یک دوره دو ماهه ۰/۷۶ و برای یک دوره چهارماهه ۰/۶۶ بود و ضریب آلفای کرونباخ آن نیز بین ۰/۹۱ تا ۰/۹۳ گزارش شده است. این پرسشنامه با ویژگیهای ارتباطی مثبت مانند نظر مثبت در مورد ارتباط، کیفیت مکالمه، احساس

امنیت، خودشکوفایی، احساس هدفمندی روایی همگرای معنی داری داشت (پاپینزو نانر، ۲۰۰۳). همچنین نمرات این پرسشنامه با رضایت زناشویی انریچ همبستگی معنی دار منفی داشت (نادری، افتخار، آمال‌زاده، ۱۳۸۸؛ نقل از دهقانی، ۱۳۹۰). نویدی (۱۳۸۴) ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه را در یک نمونه ۲۴۰ نفری ۰/۸۶ گزارش کرد (به نقل از داورنیا، زهراکار، معیری و شاکرمی، ۱۳۹۴).

پرسشنامه ابرازگری هیجانی: کینگ و امونز^۱ (۱۹۹۰) به منظور بررسی اهمیت نقش ابراز هیجان در سلامت، این پرسشنامه را طراحی نمودند. پرسشنامه ابرازگری هیجانی ۱۶ ماده و سه خرده مقیاس دارد. مواد ۱ تا ۷ آن مربوط به زیر مقیاس ابراز هیجان مثبت، مواد ۸ تا ۱۲ آن مربوط به زیر مقیاس ابراز صمیمیت و مواد ۱۳ تا ۱۶ آن مربوط به زیر مقیاس ابراز هیجان منفی است. دامنه‌ی پاسخ، از «کاملاً موافق» تا «کاملاً مخالف» در طیف لیکرتی، متغیر است. پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش همسانی درونی و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۶۸ گزارش شده است. کینگ و امونز (۱۹۹۰) ضریب آلفای کرونباخ را برای این پرسشنامه ۰/۷۰ بدست آوردند و روایی همگرای معنی داری میان پرسشنامه‌ی ابرازگری هیجانی، پرسشنامه شخصیت چند بعدی و مقیاس عاطفه‌ی مثبت بدست آوردند ($p < 0/05$). در پژوهش حسنی و بمانی‌یزدی (۱۳۹۴)، ضرایب آلفا برای خرده مقیاس‌های ابراز هیجان مثبت، ابراز صمیمیت، ابراز هیجان منفی و کل به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۷۴، ۰/۸۲ و ۰/۷۸ به دست آمد.

پرسشنامه اسنادهای ارتباطی: پرسشنامه اسنادهای ارتباطی توسط فینچام و بردباری (۱۹۹۲) برای سنجش اسنادهای ارتباطی همسران تدوین شد. در این پرسشنامه چهار موقعیت فرضی و رایج در زمینه ارتباط همسران مشخص شده است. از آنجا که اسنادهای موقعیت‌های منفی نسبت به اسنادهای موقعیت‌های مثبت، ارتباط قوی‌تر و منسجم‌تری با کیفیت رابطه زناشویی دارند، پرسشنامه اسنادهای ارتباطی بر چنین

موقعیت‌هایی تاکید دارند. برای هر یک از موقعیت‌ها شش گزاره با مقیاس طیف لیکرت شش درجه‌ای از ۱ کاملاً مخالف، تا ۶ کاملاً موافق، برای سنجش اسنادها تعیین شده است. برای اسنادهای علی، از آزمودنی خواسته می‌شود که مشخص نماید تا چه حد علت موضوع به همسراست (بعد جایگاه: درونی / بیرونی که شامل سوالهای ۱۴، ۱۹، ۲۲)، احتمال تغییر آن چقدر است (بعد ثبات: پایدار / ناپایدار که شامل سوالهای ۱۹، ۱۳، ۱۰، ۲۰)، تا چه حد بر حیطه‌های دیگر از دواج تأثیر می‌گذارد (بعد فراگیری: کلی / جزئی که شامل سوالهای ۷، ۳، ۱۸، ۲۰)، برای اسنادهای مربوط به مسئولیت آزمودنی باید (بعد قصد: عمدی / غیر عمدی شامل سوالهای ۱۱، ۴، ۲۱، ۱۷)، بعد انگیزه: خودخواهانه / دیگر خودخواهانه که شامل سوالهای ۵، ۸، ۱۵، ۲۴) و (بعد سرزنش: سوالات ۶، ۱۲، ۱۶، ۲۳) اینکه همسر تا چه حد بخاطر رفتارش سزاوار سرزنش است را تعیین می‌نماید. فینچام و بردباری (۱۹۹۲) برای همسانی درونی این ابزار، آلفای کرونباخ هر یک از زیرمقیاس‌ها را در زنان و مردان به طور جداگانه گزارش کرده است: جایگاه: ۷۴٪ در زنان و ۷۵٪ در مردان، ثبات: ۸۵٪ در زنان و ۸۳٪ در مردان، فراگیری ۸۷٪ در زنان و ۸۸٪ در مردان، قصد ۸۳٪ در زنان و ۸۰٪ در مردان، انگیزه ۸۹٪ در زنان و ۸۵٪ در مردان. ذوالفقاری (۱۳۸۷) همسانی درونی این پرسشنامه ضریب آلفای ۷۵، ۷۱، ۷۱، ۸۳، ۶۶ و ۸۵٪ را به ترتیب برای خرده مقیاس‌های جایگاه، ثبات، فراگیری، قصد، انگیزه و ضریب آلفای ۹۰٪ را برای کل مقیاس گزارش کرده است. فینچام و بردباری (۱۹۹۲) همبستگی زیرمقیاس‌ها با پرسشنامه با خشم را به عنوان شواهد روایی همگرا ارائه کردند و نشان دادند که تمام زیرمقیاس‌ها به جز جایگاه و فراگیری با خشم رابطه مثبت معنادار دارند (ثبات: ۳۴٪، قصد: ۳۶٪، انگیزه: ۳۲٪).

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار مربوط به اسنادهای ارتباطی، ابرازگری هیجانی و دلزدگی زناشویی در جدول شماره ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
بعد جایگاه	۱۵/۶۰	۵/۵۳
بعد ثبات	۱۴/۹۸	۵/۰۸
بعد فراگیری	۱۳/۸۶	۵/۲۵
بعد قصد	۱۳/۸۷	۴/۵۹
بعد انگیزه	۱۵/۱۹	۳/۹۹
بعد سرزنش	۱۵/۶۷	۴/۶۲
ابرازگری مثبت	۱۹/۴۴	۸/۵۲
ابراز صمیمیت	۱۵/۶۳	۵/۸۹
ابرازگری منفی	۱۳/۶۵	۴/۰۴
دلزدگی زناشویی	۷/۵۵	۲/۹۵

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، از بین ابعاد اسنادهای زناشویی، بعد فراگیری کمترین میانگین و بعد سرزنش بیشترین میانگین را دارد. در جدول ۲ ضرایب همبستگی بین متغیرهای مورد مطالعه ارائه شده است.

جدول ۲: ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش

ضرایب همبستگی										متغیرها
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
۰/۵۸	۰/۶۰	-۰/۶۴	-۰/۸۱	۰/۶۶	۰/۵۲	۰/۵۵	۰/۳۸	۰/۷۲	-	بعد جایگاه
۰/۷۷	۰/۷۴	-۰/۷۶	-۰/۸۴	۰/۷۱	۰/۷۱	۰/۵۶	۰/۶۱	-		بعد ثبات
۰/۵۲	۰/۴۴	-۰/۴۸	-۰/۵۶	۰/۴۹	۰/۵۵	۰/۴۵	-			بعد فراگیری
۰/۵۶	۰/۴۶	-۰/۴۷	-۰/۶۰	۰/۶۷	۰/۴۱	-				بعد قصد
۰/۵۶	۰/۵۸	-۰/۵۸	-۰/۶۶	۰/۵۲	-					بعد انگیزه
۰/۶۳	۰/۵۸	-۰/۶۴	-۰/۷۸	-						بعد سرزنش
-۰/۷۱	-۰/۶۹	۰/۷۶	-							ابرازگری مثبت
-۰/۵۸	-۰/۵۸	-								ابراز صمیمیت
۰/۵۵	-									ابرازگری منفی
-										دلزدگی زناشویی

همانطور که نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد، بین ابعاد اسنادهای ارتباطی و ابرازگری منفی با دلزدگی زناشویی همبستگی مثبت و معناداری و بین ابرازگری مثبت و ابراز صمیمیت با دلزدگی زناشویی همبستگی منفی و معناداری در سطح $p \leq 0/000$ وجود دارد. برای بررسی توان پیش‌بینی کنندگی ابعاد اسنادهای ارتباطی در دلزدگی زناشویی از رگرسیون به روش ورود استفاده شد که نتایج آن در جدول شماره ۲ نشان داده شده است.

جدول ۳: ضرایب همبستگی چندگانه‌ی اسنادهای ارتباطی با دلزدگی زناشویی به روش ورود

ضرایب رگرسیون (β) و B						F P	RS	MR	شاخص آماری پیش‌بین
۶	۵	۴	۳	۲	۱				
					$\beta = 0/58$ β $B = 0/31$ $t = 8/82$ $p = 0/001$	$1/78$ 77 $0/001$	$0/34$ 0	$0/58$ 0	۱. بعد جایگاه
				$\beta = 0/74$ β $= 0/43$ B $t = 9/93$ $p = 0/001$	$\beta = 0/05$ $B = 0/02$ $t = 0/69$ $= 0/49$ p	$1/84$ 113 $0/001$	$0/60$	$1/78$ 0	۲. بعد ثبات
			$\beta = 0/08$ $B = 0/05$ $t = 0/08$ $p = 0/001$	$= 0/68$ β $= 0/39$ B $= 7/77$ t $p = 0/001$	$\beta = 0/06$ $B = 0/03$ $t = 0/83$ $p = 0/040$	$76/92$ $0/001$	$0/61$	$1/78$ 0	۳. بعد فرآگیر ی
		$\beta = 0/16$ $B = 0/10$ $t = 2/58$ $p = 0/011$	$\beta = 0/05$ $B = 0/03$ $t = 0/81$ $p = 0/041$	$= 0/64$ β $= 0/37$ B $t = 7/44$ $p = 0/001$	$\beta = 0/01$ $B = 0/02$ $t = 0/10$ $p = 0/091$	$61/59$ $0/001$	$0/63$ 0	$0/79$	۴. بعد قصد
	$= -0/01$ β $-0/08$ $B =$ $t = -0/14$ $= 0/058$ p	$\beta = 0/16$ $B = 0/10$ $t = 2/56$ $p = 0/011$	$\beta = 0/05$ $B = 0/03$ $t = 0/81$ $p = 0/041$	$= 0/65$ β $= 0/37$ B $t = 6/73$ $p = 0/001$	$\beta = 0/09$ $B = 0/05$ $t = 0/11$ $p = 0/091$	$48/94$ $0/001$	$0/63$ 0	$0/79$	۵. بعد انگیزه

ضرایب رگرسیون (β) و B						F P	RS	MR	شاخص آماری پیش‌بین
۶	۵	۴	۳	۲	۱				
$\beta=0/07$ $B=0/04$ $t=0/90$ $=0/066$ p	$=-0/01$ β $-0/07$ $B=$ $t=-0/13$ $=0/089$ p	$\beta=0/14$ $B=0/09$ $t=1/99$ $=0/048$ p	$\beta=0/05$ $B=0/02$ $t=0/74$ $=0/045$ p	$=0/62$ β $=0/36$ B $t=6/23$ $p=0/001$	$=-0/08$ β $-0/04$ $B=$ $t=-0/10$ $p=0/016$	$40/87$ $0/001$	$/63$ 0	$0/79$	۶. بعدسرزنش

جدول ۳، نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه مربوط به اسنادهای ارتباطی با دزدگی زناشویی را با استفاده از رگرسیون ورود نشان می‌دهد. همان‌طور که جدول ۲ نشان می‌دهد، ضریب همبستگی چندگانه برای ترکیب خطی اسنادهای ارتباطی با دزدگی زناشویی برابر $0/79$ و ضریب تعیین آن برابر $0/63$ می‌باشد که در سطح $p \leq 0/001$ معنادار است. با توجه به ضریب تعیین به دست آمده مشخص شده است که حدود ۶۳ درصد واریانس دزدگی زناشویی توسط اسنادهای ارتباطی تبیین می‌شود.

جدول ۴: ضرایب همبستگی چندگانه‌ی ابرازگری هیجانی با دزدگی زناشویی به روش ورود (inter)

ضرایب رگرسیون (β) و B			F P	RS	MR	شاخص آماری پیش‌بین
۳	۲	۱				
		$\beta=-0/71$ $B=-0/24$ $t=-12/33$ $p=0/001$	$152/08$ $0/001$	$0/50$	$0/71$	۱. ابرازگری مثبت
	$\beta=-0/10$ $B=-0/05$ $t=-1/15$ $p=0/024$	$\beta=-0/10$ $B=-0/22$ $t=-7/12$ $p=0/016$	$76/88$ $0/001$	$0/51$	$0/71$	۲. ابراز صمیمت
$\beta=0/10$ $B=0/08$ $t=1/35$ $p=0/017$	$\beta=-0/08$ $B=-0/04$ $t=-0/08$ $p=0/033$	$\beta=-0/57$ $B=-0/19$ $t=-5/67$ $p=0/001$	$52/15$ $0/001$	$0/51$	$0/71$	۳. ابرازگری منفی

جدول ۴، نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه مربوط به ابرازگری هیجانی با دلزدگی هیجانی با استفاده از رگرسیون ورود نشان می‌دهد. همان‌طور که جدول ۳ نشان می‌دهد ضریب همبستگی چندگانه برای ترکیب خطی ابرازگری هیجانی با دلزدگی زناشویی برابر ۰/۷۱ و ضریب تعیین آن برابر ۰/۵۱ می‌باشد که در سطح $p \leq 0/001$ معنادار است. توجه به ضریب تعیین به دست آمده مشخص شده است که حدود ۷۱ درصد واریانس دلزدگی زناشویی توسط ابرازگری هیجانی تبیین می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی دلزدگی زناشویی بر اساس ابرازگری هیجانی و اسنادهای زناشویی در افراد متأهل مراجعه‌کننده به مراکز بهزیستی شهرداری انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد که بین ابراز هیجان مثبت و ابراز صمیمیت با دلزدگی زناشویی رابطه منفی معناداری و بین ابراز هیجان منفی با دلزدگی زناشویی رابطه مثبت معناداری وجود داشت و ابراز هیجان منفی بطور مثبت و ابراز هیجان مثبت و ابراز صمیمیت بطور منفی قابلیت پیش‌بینی دلزدگی زناشویی را داشتند. نتایج حاصله، با پژوهش‌های بوهلر (۲۰۱۳) هالبرتاسات، وینکیلمن، میدننتهال و داله (۲۰۰۹) کولاک و ولینگ (۲۰۰۷). همچنین شاه‌سیاه و همکاران (۱۳۹۰) همخوانی دارد. در خصوص تبیین نتایج به دست آمده می‌توان گفت ازدواج منبع بعضی از عمیق‌ترین احساسات و هیجانات ماست، مثل عشق، نفرت، عصبانیت، ترس، ناراحتی و لذت، و این که چقدر زن و شوهر بتوانند این هیجانات قوی را بفهمند، درباره‌شان گفتگو و آن‌ها را مدیریت کنند، نقش قاطعی در رضایت زناشویی آن‌ها بازی می‌کند. در حقیقت ابزار عواطف نقش عمده‌ای بر شادی‌ها و تداوم زندگی زناشویی داشته و زوج‌های خوشبخت به طور مداوم واکنش‌هایی چون عشق محبت را نسبت به هم ابراز کرده و در تعامل‌هایشان با یکدیگر از شوخی‌های مناسب استفاده می‌کنند. افرادی که از ابرازگری هیجانی بالایی

برخوردارند، به احتمال زیاد می‌توانند به گونه‌ای موثر با صحبت‌های دقیق و ظریف عاطفی، مشکلات و اختلافات را حل کنند و با استفاده از جملاتی چون «معذرت می‌خواهم» و «متاسفم» و دانستن اینکه به چه مقدار معذرت‌خواهی نیاز است یا چه مقدار متاسفم کارگشاست، اوضاع را سرو سامان می‌دهند، احساس همدلی بیشتری به هم نشان می‌دهند و نسبت به احساسات یکدیگر حساسیت بیشتری به خرج می‌دهند. این باعث افزایش رضایت زناشویی در آنان می‌گردد. وقتی افراد احساس می‌کنند که همسرشان در دسترس نیست، پاسخگو نیست، انتقاد کننده یا طرد کننده است اغلب استراتژی‌های هیجانی‌ای را به کار می‌برند که ناخواسته اختلال رابطه را مداومت داده یا حتی تشدید کرده و پیوند بین آنها را تضعیف می‌کنند، اینها شامل سرزنش‌گری مضطربانه و درخواست کردن یا کناره‌گیری کردن و بی‌محل‌ی کردن می‌شوند (داورنیا و همکاران، ۱۳۹۴). وقتی همسری از پاسخگویی هیجانی همسر خود در مواقع استرس یا بحران اطمینان ندارد و مطمئن نیست که او از نظر هیجانی در دسترس و پاسخگو است، احساس ناامنی می‌کند و این ناامنی سبب می‌شود هر یک از زوجین احساس کنند که در رویارویی با استرس‌های زندگی تنها هستند و این امر به دزدگی آنها می‌انجامد (جانسون^۱ و همکاران، ۲۰۱۳).

همچنین نتایج دیگر این پژوهش بیانگر آن بود که بین اسنادهای ارتباطی با دزدگی زناشویی رابطه منفی معناداری وجود داشت و اسنادهای ارتباطی بطور منفی قابلیت پیش‌بینی دزدگی زناشویی را داشتند. نتایج حاصله، با پژوهش‌های مک‌نولتی و کارنی (۲۰۰۱)، باکوم (۱۹۸۷)، هولمز و جاکوبسون (۲۰۰۹)، بردباری، فینچام و بیچ (۲۰۰۰) همخوانی دارد. نتایج این مطالعات بر این مسئله تأکید دارند که اسنادها نه تنها به طور مستقیم باعث دزدگی می‌شوند، بلکه با تأثیر غیرمستقیمی که روی رفتار و هیجانات زوج دارند، باعث بروز تعاملات ناکارآمد در بین زوجین می‌شود. اسنادهای نادرست

مانند نسبت دادن اعمال منفی شریک به صفات غیرقابل تغییر، زمانی که آن اعمال واقعاً تحت تأثیر عوامل موقعیتی صورت گرفته باشد می‌تواند در فرد احساس ناامیدی نسبت به تغییر مثبت ایجاد نماید (اپشتاین و باکوم، ۲۰۰۲). مطالعات کایزر (۱۹۹۶) نشان می‌دهد که زوجین سرخورده برخلاف اوایل رابطه که مشکلات را به خود یا عوامل محیطی نسبت می‌دادند، تمایل به سرزنش همسر برای اکثر مشکلات دارند. پژوهش تریملی، رایت، مامودهاسن، مک‌دوف و کوت^۱ (۲۰۰۸) نشان می‌دهد زوجینی که همسرانشان را سرزنش می‌کنند و مسئولیت مشکلات را مستقیماً بر عهده نمی‌گیرند احتمال کمی دارد که قادر به ترمیم رابطه و بازگرداندن علاقه‌شان به یکدیگر باشند چرا که در چنین حالتی علاوه بر فقدان تمرکز بر راه‌حل‌های موجود، احتمال سرزنش‌گری متقابل همسر و تشدید تعارضات نیز وجود دارد. زوجین شاد نیز در زندگی، وقایع منفی زیاد و یا جنبه‌هایی از روابط ناشاد را تجربه می‌کنند ولی پیامدهای وقایع تا حدود زیادی به اینکه چگونه زوج این تجارب خاص را با ارزیابی‌های کلی‌شان از رابطه ادغام می‌کنند بستگی دارد، به میزانی که آنها می‌توانند ارزیابی‌های مثبت کلی خود را از استنباط‌های منفی مربوط به تجارب خاص جدا نگه دارند. این ارزیابی‌های کلی در طول زمان ماندگارتر می‌شوند؛ در مقابل هر اندازه که ارزیابی‌های کلی به این قبیل تجارب خاص متصل بشوند آسیب‌پذیر شده و رو به زوال می‌گذارند. اسنادها به طور مستقیم با قضاوت زوجین درباره‌ی کیفیت زناشویی‌شان ارتباط دارند. در واقع گرایش به ساختن اسنادهای سازگارانہ یا اسنادهایی که باعث می‌شوند با توجه به ارزیابی کلی مثبت از همسر رفتارهای منفی او بخشیده شوند، می‌تواند کیفیت و رضایت کلی از رابطه‌ی زناشویی را در موقعیت‌هایی که جنبه‌های خاصی از رابطه دچار نوسان می‌گردد حفظ نماید. بنابراین، اسنادها می‌توانند به مثابه یک سیر شناختی باعث تعدیل نمودن تغییرات ادراک شده، بین دو نوع استنباط کلی و خاص از رفتار همسر، کیفیت رابطه را ثابت نگه

1. Tremblay, N., Wright, J., Mamodhousen, S., McDuff, P., & Cote, G.

دارند (مک‌نولتی و کارنی، ۲۰۰۱).

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که ابرازگری هیجانی و اسنادهای ارتباطی با دلزدگی زناشویی ارتباط داشته و نقش قابل ملاحظه‌ای در پیش‌بینی آن دارند. از این رو متخصصان حوزه خانواده می‌بایست از عواملی که بر کیفیت رابطه زن و شوهر تأثیر می‌گذارد و باعث تقلیل کیفیت رابطه و در نتیجه ایجاد دلزدگی زناشویی می‌شود جلوگیری و از نتایج به دست آمده در کارگاه‌های آموزشی و برای غنی‌سازی روابط بین فردی همسران استفاده گردد. از جمله محدودیت‌های این پژوهش این است که از نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد ناتوانی در کنترل برخی متغیرهای مزاحم چون سطح تحصیلات، وضعیت اشتغال و ...، استفاده صرف از ابزارهای خودگزارشی برای جمع‌آوری اطلاعات از محدودیت‌های دیگر این پژوهش بود. از این رو باید در تعمیم یافته‌ها احتیاط لازم را به عمل آورد. پیشنهاد می‌شود که این تحقیق با روش نمونه‌گیری تصادفی انجام گیرد و در مطالعات آتی از ابزارهای دیگری غیر از پرسشنامه‌های خودگزارشی برای جمع‌آوری داده به ویژه متغیر دلزدگی زناشویی استفاده شود..

منابع

- حسنی، ج.، بمانی‌یزدی، ب. (۱۳۹۴). رابطه سبک‌های ابراز هیجان با ریخت شخصیتی D. مجله علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی، ۵ (۲۵): ۱۵۰-۱۴۱.
- حسنی، ج.، شاهقلیان، م. (۱۳۹۴). ابرازگری هیجانی، کنترل هیجانی و دوسوگرایی در ابراز هیجان در دختران فراری و بهنجار. فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۵ (۱۷): ۱۱۷-۱۳۴.
- داورنیا، ر.، زهراکار، ک.، نظری، ع.م. (۱۳۹۴). تأثیر رویکرد زوج‌درمانی کوتاه مدت راه‌حل - محور بر کاهش فرسودگی زناشویی زنان. مجله دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه، ۱۳ (۱): ۴۶-۳۶.
- داورنیا، ر.، زهراکار، ک.، معیری، ن.، شاکرمی، م. (۱۳۹۴). بررسی کارایی زوج‌درمانی هیجان‌مدار به شیوه گروهی بر کاهش فرسودگی زناشویی زنان. مجله علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی، ۲۴ (۲)، ۱۴۰-۱۳۲.
- شاه‌سیاه، م.، بهرامی، ف.، محبی، س.، تیرایی، ی. (۱۳۹۰). همبستگی بین بهزیستی ذهنی با

- کیفیت زندگی زناشویی زوجین. *مجله دانشگاه علوم پزشکی قم*، ۵ (۴): ۶۷-۶۱.
- عبادت‌پور، ب.، نوابی‌نژاد، ش.، شفیع‌آبادی، ع.، فلسفی‌نژاد، م.ر. (۱۳۹۲). نقش واسطه‌ای کارکردهای خانواده بر تاب‌آوری فردی و باورهای معنوی و دلزدگی زناشویی. *روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی*، ۳ (۱۳)، ۴۵-۲۹.
- Baucom, D.H. (1987). Attribution in distressed relation: How can we explain them? In S. Duck & D. Perlman (Eds.). *Heterosexual relation, marriage, divorce* (pp.177-206). London: Sage.
- Bradbury, T.N., & Fincham, F. D. (1992). Attributions and behavior in marital interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63, 613-628.
- Bradbury, T.N., Fincham, F.D., & Beach, S.R.H. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 964-980.
- Buehler, C. (2013). Marital Satisfaction, Family Emotional Expressiveness, Home Learning Environments, and Children's Emergent Literacy. *Journal Marriage and Family*, 75, 42-55.
- Gottman, J. M. (1998). Psychology and the study of marital processes. *Annual Review*
- Gross, J.J., John, P.O., & Richards, J.M. (2000). The dissociation of emotion expression from emotion experience: A personality perspective. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26, 712-26.
- Halberstadt, J., Winkielman, P., Niedenthal, P.M., & Dalle, N. (2009). Emotional conception how embodied emotion concepts guide perception and facial action. *Psychological Science*, 20 (10), 1254-1261.
- Holmes, B. M., & Johnson, K.R. (2009). Where Fantasy Meets Reality: Media Eexposure, Rrlationship Bellife And Standard, And the Moderating Effect of A Current Relationship. In E. P. Lamont (Eds.). *Social Psychology: New research*. New York: Nova Science Publishers.
- Huston, T. (2009). What is love got to do with it? Why some marriage succeed and other fail. *Journal of Personal Relationship*, 16 (3), 301-27.
- Johnson, S.M., Moser, M.B., Beckes, L., Smith, A., Dalgleish, T., Halchuk, R., & et al. (2013). Soothing the threatened brain: Leveraging contact comfort with emotionally focused therapy. *Plos One*, 8, 1-10.
- Kayser, K. (1996). The marital disaffection scale: An inventory for assessing motional estrangement in marriage. *American Journal of Family Therapy*, 24 (1), 68-80.
- King, L.A., Emmons, R.A. (1990). Conflict over emotional expression: Psychological and physical Correlates. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 864-77.
- Kolak, A. M., & Volling, B. L. (2007). Parental Expressiveness as a Moderator of Coparenting and Marital Relationship Quality. *Family Relations*, 56 (5), 467-478.

- Lavee, Y., & Ben-Ari, A. (2004). Emotional expressiveness and neuroticism: Do they predict marital quality? *Journal of Family Psychology, 18* (4), 620.
- McNulty, J.K., & Karney, B. R. (2001). Attributions in marriage specific and global evaluations of a relationship. *Personality and Social Psychology Bulletin, 27*, 943-955.
- *of Psychology, 49*, 169-97.
- Pines, A.M., Neal, M.B., Hammer, L.B., Icekson, T. (2011). Job burnout and couple burnout in dual-earner couples in the sandwiched generation. *Social Psychology Quarterly, 74* (4), 361-86.
- Pokorska, J., Farrell, A., Evanschitzky, H., & Pillai, K. (2013). Relationship fading in business-to-consumer context. In S. Sezgin, E. Karaosmanoglu, & A. B. Elmadag Bas (Eds.), *EMAC: 42nd Annual European Marketing Academy conference: Lost in translation*. Istanbul: Turkey.
- Simon, R. W., & Nath, L. E. (2004). Gender and Emotion in the United States: Do Men and Women Differ in Self-Reports of Feelings and Expressive Behavior? *1. American journal of sociology, 109* (5), 1137-1176.
- Tremblay, N., Wright, J., Mamodhousen, S., McDuff, P., & Cote, G. (2008). Correlates of attributions of causality and responsibility for couples in consultation for marital therapy. *Canadian Journal of Behavioral Science, 40* (3), 162-170.
- Tutarel-kislak, S., & Cavusoghlu, A. (2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygıce arassındaki ilirkiiler. *Aile ve Toplum Dergisi, 9*, 61-68.